

مرکز مشاوره و ارائه خدمات پرستاری

شرح وظایف پرستاری (کارکنان پرستاری)

خدمات پرستاری شامل فرد، خانواده و جامعه خواهد بود که می تواند در منزل نیز ارائه شود. خدمات پرستاری در جامعه کلیه خدمات از پیشگیری تا توانایی (سلامت تا توانبخشی) را در مراحل چرخه زندگی در برمی گیرد به عبارت دیگر خدمات از سلامت تا توان بخشی، از دوران لقاح و بارداری تا کهنسالی را شامل خواهد شد.

اهم وظایف و خدمات پرستاری (کارکنان پرستاری):

الف: وظایف آموزشی، هم آهنگی و ...

این وظایف شامل ارائه خدمات پرستاری از ساده تا پیچیده در جامعه با بکارگیری فرایند پرستاری و رعایت اصول و موازین ارتباط صحیح، در کلیه مراحل به شرح زیر می باشد:

- آموزش رعایت موازین بهداشت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی...
- توجه به وضعیت رشد و تکامل طبیعی فرد در سنین مختلف.
- آموزش و مشاوره به خانواده جهت تامین نیازهای عاطفی، روانی فرد و نحوه برخورد در مورد عکس العمل های غیرطبیعی.
- آموزش بهداشت از دواج.
- راهنمایی انجام مشاوره ژنتیکی در موارد ضروری.
- آموزش مراقبتهای دوران بارداری و پس از زایمان.
- ارائه آگاهی در رعایت بهداشت و تنظیم خانواده (دادن قرص ضدبارداری).
- آموزش نحوه مراقبت از نوزاد و شیرخوار.
- آموزش به خانواده جهت ترویج تغذیه با شیر مادر.
- آموزش و راهنمایی برای مراجعه به موقع به مراکز بهداشتی جهت رفع مشکلات بهداشتی.
- آموزش رژیم غذایی مناسب به خانواده (برای سنین و دورانهای متفاوت) به منظور پیشگیری از عوارض ناشی از کمبود مواد غذایی با توجه به وظایف و آموزش های پرستاری.
- دادن آگاهی به خانواده برای مشاهده موارد مشکوک و هشداردهنده (مانند علائم بیماریها، عوارض ثانوی آنها و...).
- آموزش انجام به موقع معاینات فیزیکی (قلب، ریه، فشارخون، شنوایی، حرکتی و ...) به منظور پیشگیری از عوارض.
- آموزش پرهیز از خود درمانی و استفاده داروها بدون تجویز پزشک.
- آموزش پیشگیری از حوادث و صدمات در حد وظایف پرستاری.
- آموزش نحوه مواجه شدن در انجام کمک های اولیه در موارد فوریت ها (گرفتاریهای چشم، گوش، شکستگی ها و ...).
- آموزش نکات ایمنی در سوانح و حوادث طبیعی (زلزله و ...) در حد وظائف پرستاری.
- آموزش پیشگیری از سوء مصرف مواد.
- آموزش به خانواده به هنگام مواجهه شدن با بیماریهای واگیر و غیرواگیر.

- بررسی وضعیت سلامت افراد خانواده و کنترل فشارخون به طور مرتب.
  - آشنا کردن خانواده با علائم و نشانه های اولیه اختلالات روانی، در طول چرخه زندگی و احتراز از برخوردهای نامناسب با مددجو.
  - آموزش ضروری در جهت جلوگیری از ضایعات جسمی، حرکتی (در سنین متفاوت) و ارجاع موارد مشکوک به مراکز بهداشتی درمانی جهت مشاوره به پزشک و انجام آزمایشات ضروری.
  - آموزش پیشگیری از حوادث در مورد افراد آسیب پذیر.
  - آموزش نحوه پیشگیری از بیماریهای بومی.
  - آموزش رعایت اصول نگهداری بیمار در منزل.
- * بدیهی است موارد پیش گفت با توجه به نقش و توانائی پرستاران و بر اساس مدرک تحصیلی آنان صورت می پذیرد.

ب: وظایف مراقبتی حمایتی و...

این وظایف که شامل ارائه مراقبتهای ضروری پرستاری و آموزش نحوه نگهداری از فرد مددجو در منزل است به دو صورت وظایف کلی و وظایف اختصاصی به شرح زیر می باشد:

1- وظایف کلی پرستار در منزل:

- بررسی وضعیت جسمی افراد خانواده برحسب نوع بیماری (علائم حیاتی، رفلکس ها، سطح هوشیاری و...).
- انجام و آموزش به خانواده در جهت گرفتن نمونه های مختلف آزمایشگاهی (ادرار، خلط، مدفوع و...).
- توجه به موارد مشکوک و راهنمایی بیماران برای مراجعه به مراکز تشخیص و درمانی.
- ارائه اقدامات و تدابیر پرستاری براساس تشخیصهای پرستاری.
- دادن داروهای بیمار طبق دستور پزشک (داروهای خوراکی، تزریقی و...).
- پیگیری درمانهای توصیه شده توسط پزشک و آموزش صحیح به خانواده در مورد درمانهای خاص و مصرف به موقع دارو.
- ایجاد فضای امن، و سرگرمی برای مددجو.
- آموزشهای ضروری در جهت جلوگیری از ضایعات و آسیبهای خاص به بیماران در معرض خطر.
- آموزش به خانواده و مددجو در انجام مهارتها و فعالیت روزمره زندگی و سرگرمی...
- ارائه کمکهای اولیه در منزل.
- آموزش در حمل و نقل بیماران مبتلا به بیماریهای جسمی، حرکتی.
- برقراری وضعیت مناسب مددجو (تغییر پوزیشن بیمار و ...).
- همکاری و آموزش به مددجو از نحوه استفاده وسایل کمک حرکتی.
- ارائه مراقبتهای خاص در منزل جهت جلوگیری از زخم فشاری و غیره.
- برقراری ارتباط و ارجاع مددجو به تیم توان بخشی در موارد معلولیت جسمی و حرکتی و ... در صورت لزوم.
- ارائه و آموزش خدمات پرستاری در ارتباط با بازتوانی بیمار و ارجاع در موارد لزوم (سکته مغزی، فلج مغزی، صرع و غیره).
- رعایت احتیاطات کامل در مسافرتها و بازدیدها.
- پیدا کردن راههای دستیابی در زمینه همکاری و جلب مشارکت افراد جامعه در ارائه خدمات در منزل.
- گزارش منظم وضعیت بیمار به پزشک یا پزشکان معالج.

2- تدابیر و مراقبتهای "اختصاصی" پرستاری در منزل :

کنترل عفونت در منزل:

- رعایت اصول پیشگیری و انتشار عفونتها.
- آموزش و راهنمایی بیمار و خانواده در پیشگیری از عفونتها.
- بررسی وضعیت سلامت و انجام معاینات بالینی از مددجو و خانواده.
- آموزش و انجام تکنیک ایزوله در منزل (در موارد ضروری).
- انجام مراقبتهای پرستاری جهت تامین نیازهای اولیه در منزل (حرکت دادن، جابجا کردن در تخت و صندلی چرخدار، حمام دادن در تخت، ماساژ پشت، دهان شویه، سنداژ مجاری اداری گوارشی و...).

مراقبتهای و تدابیر پرستاری در ناراحتی های چشم، گوش، حلق و بینی

- آموزش به مددجو و خانواده در پیگیری درمانها طبق دستور پزشک.
- شستشو و انجام درمانهای تجویز شده توسط پزشک، در ناراحتی چشم، گوش، حلق و بینی.
- کمک به ناینبان و آموزش موارد خاص در توان بخشی مددجو (فرد، خانواده و جامعه).
- همکاری و کمک به ناشنویان و آموزش موارد ضروری به مددجو و خانواده و بازتوانی آنها با کمک متخصصین.

مراقبتهای و تدابیر پرستاری به مددجویان قلبی ریوی

- آموزش چگونگی استفاده از اکسیژن در منزل با رعایت احتیاط کامل.
- کنترل علائم حیاتی (نبض، فشارخون، تنفس، درجه حرارت).
- توجه از تراکیاستومی و آموزش به بیمار و خانواده.
- آموزش تمرینات تنفسی و تن آرامی (Relaxation).
- تداوم در فیزیوتراپی ریه و کمک گرفتن از متخصصین فیزیوتراپی در موارد ضروری.
- انجام مراقبتهای خاص در مواردی که مددجو "chest tube" دارد.
- انجام مراقبتهای ضروری در دادن داروهای قلبی عروقی و ریوی طبق دستور پزشک.
- انجام انواع بخورها طبق تجویز پزشک.
- انجام ساکشن مجاری فوقانی تنفسی در موارد ضروری.

مراقبتهای و تدابیر پرستاری از پوست

- بررسی وضعیت پوست و زخم
- انجام انواع پانسمانهای خشک و مرطوب (زخمها، سوختگیها، آگزا و غیره) و دادن داروهای تجویز شده.

مراقبتهای و تدابیر پرستاری دستگاه گوارش

- شست و شوی معده، تغذیه معده از راه لوله بینی و معده و آموزش مراقبتهای مربوط به بیمار و خانواده.
- دادن انواع تنقیه.
- شست و شوی کلهستومی و استومی و آموزش نحوه مراقبت از کلهستومی به مددجو و خانواده.

مراقبتهای و تدابیر پرستاری در مایع درمانی (IV تراپی و...)

- تزریق مایعات و داروهای وریدی و قطع آنها طبق دستورات تجویز شده پزشک.

- توجه به عکس العمل های ناشی از تزریق دارو.
- گرفتن خون و تهیه نمونه برای آزمایشات طبق دستور پزشک.

مراقبتها و تدابیر پرستاری در شکستگیها

- استفاده از بانداژهای الاستیکی با مجوز.
- بی حرکت نگه داشتن بیمار و عضو شکسته (به غیر از کاربرد آتل و گچ گیری).
- کمک به تسکین درد و آرام کردن بیمار با کاربرد روشهای پرستاری.
- استفاده از تدابیر پیشگیری از زخم بستر.
- استفاده از تدابیر لازم در پیشگیری از عفونتهای اداری تناسلی.
- استفاده از واکر، صندلی چرخدار و غیره.
- آموزش به بیمار و خانواده در ارتباط با نگهداری گچ و انجام فعالیت روزمره.

مراقبتها و تدابیر پرستاری در دستگاه ادراری تناسلی:

- آموزش به فرد و خانواده در پیشگیری از عوارض کلیوی و تناسلی.
- گرفتن نمونه آزمایشگاهی در موارد ضروری طبق دستور پزشک.
- انجام سونداژ ادراری (دائم و موقت).
- آموزش به خانواده و انجام شستشوی مجاری اداری و تناسلی در موارد ضروری.
- آموزش به خانواده در اندازه گیری جذب و دفع مایعات.
- آموزش به خانواده در مورد رعایت رژیم غذایی موردنظر و استفاده به موقع از داروهای تجویز شده.

مراقبتها و تدابیر پرستاری و باز توانی بیماران سکنه مغزی

- آموزش برای کنترل ادرار و مدفوع.
- توجه از سوند متناوب و دائم.
- در اختلال تکلم (Aphasia) کمک به بیمار و خانواده در سازش با موقعیت مددجو.
- راهنمایی و آموزش به فرد و خانواده در انجام مهارتها و فعالیتهای روزمره زندگی.

مراقبتها و تدابیر پرستاری در اختلالات غدد مترشحه داخلی

- آموزش به مددجو و خانواده از نحوه سالم زیستن و سازش با این بیماریها (دیابت، هیپرتیروئیدسم...).
- آموزش رعایت بهداشت فردی (پوست، ناخن و...)
- آموزش رژیم غذایی، دارویی، استراحت، فعالیت و غیره.
- آموزش نحوه استفاده از داورها (تزریق زیر جلدی انسولین و داروهای خوراکی...).
- آموزش چگونگی انجام تست روزانه ادرار (به فرد و خانواده).
- آموزش نحوه مراجعه و ارتباط با پزشک معالج در موارد لزوم
- آموزش نحوه پیشگیری از عوارض بیماریها خصوصا عفونتها و غیره
- آموزش به همراه داشتن کارت شناسایی (با مشخصات فردی و بیماری فرد) در تمام اوقات به مددجو و خانواده

جمع آوری نمونه ها برای آزمایشات طبق تجویز پزشک

- تهیه نمونه ادرار طبق دستور (24ساعته، استریل و ...) با آموزش به بیمار و خانواده
- تهیه نمونه مدفوع برای آزمایشات مختلف
- تهیه نمونه خون به منظور آزمایشات مختلف

ارائه مراقبتهای و تدابیر پرستاری در فوریت های پزشکی

مراقبتهای پرستاری در منزل برای فوریت های پزشکی با رعایت اصول و کاربرد تکنیکهای کمکهای اولیه و ارائه تدابیر فوری پرستاری تا رساندن مدد جو به نزدیکترین مرکز پزشکی می باشد که به شرح زیر است:

- آمبولی های ریوی و قلب
- انسداد مجاری هوایی کامل و ناقص (در نوزادان ، کودکان ، بزرگسالان و سالمندان).
- انواع حشره گزیدگی ها ، مارگزیدگی و...
- خونریزی ها
- ایست های قلبی ریوی و انجام C.P.R (در کودکان نوزادان بزرگسالان و ...).
- شکستگیها و بریدگیهای وسیع
- تشنج ها به مانند صرع
- شوک ها مسمومیتها (خودکشی و...).
- عکس العملهای ناشی از تزریق خون و فرآورده های آن
- سرگیجه های حاد

مراقبتهای و تدابیر پرستاری از سالمند در منزل

- آموزش اجرای مراقبتهای بهداشتی در مانی توان بخشی و نگهداری سالمند توسط خانواده یا خانه سالمندان
- بررسی وضعیت جسمی روانی و اجتماعی مدد جو و ارتباط او با خانواده
- کمک و راهنمایی در تدارک فضای مناسب از نظر فیزیکی روانی و اجتماعی
- رعایت نکات ایمنی در منزل برای سالمند
- کمک به تغذیه و فعالیت مناسب سالمند
- آموزش فرد و خانواده از نحوه مراقبت از خود
- تشویق سالمند و خانواده به اشتغال پاره وقت در منزل و یا خارج از منزل با ارائه خدمات داوطلبانه
- تدارک امکانات تفریحی در ساعات فراغت برای سالمند و تشویق به عضویت در انجمنهای مساجد و شوراه و ...
- آموزش به خانواده برای تشخیص موارد مشکلات مشکوک سالمند در مراحل اولیه و ارجاع آنها به مراجع ذیصلاح
- برقراری ارتباط مستمر خانواده با سالمند در صورت زندگی در سراها

مراقبت و تدابیر پرستاری در دادن دارو

- کاربرد اصول دادن داروها در منزل با توجه به دستور پزشک (از داروهای ساده تا آنتی بیوتیکها و...) و ارائه آموزشهای لازم به بیمار و خانواده.
- آموزش به فرد و خانواده در مورد طرز مصرف و نگهداری داروها و عدم مصرف داروهای تاریخ گذشته و غیر ضروری
- انجام تزریق های عضلانی و دادن داروها از راه دهان با مجوز

سایر عوامل مشکل زا و ارایه خدمات پرستاری:

تدابیر پرستاری در موارد زیر با توجه به کاربرد فرآیند پرستاری و موقیتهای خاص مدد جو و خانواده ارایه خواهد شد:

- سالمند آزاری کودک آزاری و...
- مشاوره و راهنمایی موارد خاص (اعتیاد و ...) و ارجاع به مراجع ذیصلاح
- کمک از مراجع ذیصلاح به منظور تامین موقعیتهای اقتصادی و اجتماعی مدد جو و خانواده
- آموزش به بیمار و خانواده در پیشگیری از حوادث
- نحوه رسیدگی به فرد در حال اختصار و فوت شده در منزل

ج - وظایف و تدابیر پرستاری توان بخشی:

- بررسی و برنامه ریزی مراقبتهای پرستاری از بیماران مزمن در دورانهای مختلف زندگی (کودکی...کهنسالی).
- ارایه مراقبت و پرستاری از عقب ماندگان ذهنی و حرکتی در سنین مختلف
- ارایه مراقبتهای پرستاری به سالمندان معلول جسمی حرکتی در جامعه
- ارایه مراقبتهای پرستاری به منظور جلوگیری از پیشرفت معلولیتها و پیشگیری از عوارض آنها
- انجام درمانهای دارویی برای مدد جو طبق تجویز پزشک
- ارایه مراقبتهای سرپایی
- ارایه مراقبتهای پرستاری به بیماران مزمن روانی در جامعه
- ارایه آموزش "مراقبت از خود" به خانواده و مددجو در مراقبت از مددجو(سالمند، عقب مانده ذهنی، حرکتی و مزمن روانی و...).
- ارایه آموزش های توانبخشی خاص به خانواده و جامعه (C.B.R) در مورد نگهداری مددجویان معلول در خانه (تغذیه، دارو، استراحت و فعالیت).

اصول اخلاقی و موازین حرفه ای

در ارایه خدمات وظایف مطروحه، کاربرد اصول اخلاقی و موازین حرفه ای به شرح زیر ضروری است:

- احترام به اعتقادات مددجو.
- احترام به مراسم عبادی، فرهنگی جامعه.
- برقراری ارتباط مناسب با مددجو و خانواده.
- برقراری روابط مناسب با همکاران گروه بهداشتی درمانی و توانبخشی در ارایه خدمات.
- صداقت در ارایه خدمات و وظایف پرستاری.
- صداقت در گفتار و کردار با مددجو و خانواده.
- حفظ و نگهداری در اسرار و حرمت مددجو و خانواده.
- رعایت کلیه حقوق مددجو و خانواده در ارایه خدمات و مراقبتهای پرستاری.
- رعایت مقررات و انضباط در کار.
- پذیرش انتقادات سازنده و منطقی.
- ارایه پیشنهادات مفید و به کارگیری آنها در بهینه سازی خدمات.
- استفاده از البسه مناسب با رعایت حجاب و داشتن رفتار اسلامی

- مطالعه مستمر و افزایش دانش حرفه ای.